

«Hayat bir yolculuktur»

Category: Kitapcy,Romanlar,Söhbetdeşlik

написано kitapcy | 24 января, 2025

"Hayat bir yolculuktur" «HAYAT BIR YOLCULUKTUR»

Sadık Yalsızuçanlar'la şehirler ve kitaplar üzerine

Konya benim şehirlerimdendir. Zaman zaman öykülerime girdi, romanlarımda yer aldı. Hz. Pir'in tabii kalbinde yattığı bir şehir. Bir zamanlar bir ilim irfan merkezi. Hala öyledir. Kırk haneli bir köyde bir arif-i billah olurmuş. Kepenek altında er yatar, der arifler. Ama bilinenler ile de öyledir Konya. Kadim bir şehir. Selçuklu'nun başkenti. Merkezi. Modern dönemde de çok dinamik, büyüyen, canlı bir şehir. Kitaplar, dergiler, üniversiteler, vesairesiyle çok canlı.

Dünyanın pek çok yerini gördü. Gördüklerini içinde saklamadı. Sayısını kendisinin de bilmediği kitapları, içinden geçtiği ülkeleri ve şehirleri; hele de aşkları tutuyor sayfalarında. Sadık Yalsızuçanlar'la Malatya'yı, Hatay'ı, Ankara'yı, Konya'yı ve daha fazlasını konuştuk..."Konya benim şehirlerimdendir." diyor ve ekliyor:Konya zaman zaman öykülerime girdi, romanlarımda yer aldı...

Söyleşi Dergi sayfaları-Tam metin [PDF]

– Sadık abi, sizinle şehri ve edebiyatı konuşmak istiyoruz. Daha doğrusu Sadık Yalsızuçanlar'ı konuşmak istiyoruz. İsterseniz şuradan başlayalım: Sizin şehirlerinizi konuşalım...

– İlk şehrim Malatya. Orada doğdum. On iki yaşıma değin orada yaşadım. Altmışlı yılların ikinci yarısından itibaren, Malatya kültürünün bozulmadığı yılları idrak ettim. O günleri tabii unutamıyorum. Tanıdığım kişileri, bozulmamış evleri, sokakları, şehri...İlişkileri, yerel sözlüğü, dili, mutfağı ve müziğiyle Malatya hala benim birinci şehrim. Yıllar sonra Niyazi'nin bir mahalle olmadığını, Mısri adında büyük bir

arif-i billah'ın, bir şairin adı olduğunu öğrendim. Malatya'ya sevgim arttı. Sonra Sadreddin Konevi'nin Malatyalı olduğunu öğrendim. Üstadı Muhyiddin Arabi'nin burada bir süre yaşamış olduğunu, birçok arifin kaderinin buraya değdiğini.. bir de Malatya'da babamın işlettiği yazlık sinemalarda tanıdığım kişileri, seyrettiğim filmleri, son kabadayılardan dayım Neco'yu, makinist Yusuf amcayı, ne bileyim, Malatya deyince gerçekten belleğimin kuytularında binlerce şey, yüz hareketleniyor..

İkinci şehrim Hatay. Daha doğrusu Adana ile Hatay sınırındaki Dört Yol ilçesi. Burada ise, Balkan göçmenlerini, Yunanistan, Bulgaristan, Girit muhacirlerini, **Sarıkeçeli ve Saçıkara Türkmen aşiretlerini**, portakalı, denizi ve aşkı tanıdım. Yazıya burada başladım. Ankara'nın da yıllar sonra bir bilgeler şehri olduğunu öğrendim.

Sonra iki kıtayı birleştiren ve içinden deniz geçen İstanbul'u, Şems-i Sivasî'nin, İhramcızade'nin, Veysel'in, Ruhsatî'nin şehri Sivas'ı, sonra, bir zamanlar, İttihat Terakki'nin Selanik'ten sonraki önemli merkezlerinden, güzel bir sayfiye şehri olan İzmir'i, derken Şam, Mekke, Medine, Berlin, Paris, Kurtuba, Mursiya, Amsterdam..Hangileri dersiniz, Malatya, Ankara ve İstanbul derim.

– «Varlığın Evi» adlı kitabınızda Malatya'yı anlatan enfes metinleriniz var.

– Malatya, dediğim gibi, doğduğum ve ilk gençlik dönemime kadar yaşamımı geçirdiğim bir şehir. O zamanlar geleneksel kültür canlı idi. Çok sahiciydi. Yerel sözlüğü, aksanıyla çok güzel kullanırlardı. Çok samimiydiler. Çarmuzu Mahalle'sinde oturduk uzun süre. Kısa bir süre Çirikipınar ve sonra Melekbaba...Özellikle dedemgilin evinde kaldığımız günler harikaydı. Tabanı ve tavanı toprak, iki göz bir kilerden oluşuyordu. Önünde yaşlı ve bereketli bir dut ağacı vardı. Ondakurutulur, pekmez ve pestil yapılırdı. Değirmenleri hatırlıyorum. Üç gün kalırdık orada. Yılda bir kez gidilirdi. Tandır ekmeğini, salamura peynirini, Davulcu Hasen'i- ki

dervişiydi dedem. Babaannem de öyle. İkisi de hiç okumamış. Muhteşem insanlardı. Bazen evde cehri zikir yaparlardı. Halidi'lerin bir kolu böyledir. Mütevazı, yoksul insanlardı. Dedem, bakır tasa su koyar, şeker eritir, tandır ekmeği doğrar, iştahla yerdı. Babaannem saç sobanın közünü mangala çeker, çinko çaydanlıkta çay demlerdi. Tek lüksü bunlar idi.. Temiz idiler. Malatya o zamanlar CHP'nin kalelerindendi. CHP kültürü içinden gelen insanlar da aynı idi. Siyasi görüşleri farlı da olsa son derece inançlı, dürüst, samimi, temiz insanlardı. Babam da öyleydi. O da CHP delegesiydi, fanatikti. Şehrin mimarisi henüz bozulmamıştı. Faytonlar, at arabalar çalışıyordu. Esnaf, ahi ruhlu idi. Tabi ailemiz kalabalıktı. Yalnız, içe kapanık bir çocukluğum oldu. Çok hayal kurardım. Babamın işlettiği sinemalarda çok film seyredirdim. Sanırım o beyaz perdede izlediğim filmler bende hikaye etme isteğini besledi.

– Malatya'dan sonra bir de Hatay'ın da roman, öykü ve yazılarınızda izdüşümü görmekteyiz...

– Evet..Malatya'yı konu edinen çok öykü yazdım. Bazı romanlarıma da girmiştir Malatya. Fakat Dört Yol'da da beni besleyen çok şey oldu. Orası zengin, karışık bir toplumsal kültüre sahip. O zenginlik ve doğasının güzelliği beni her zaman büyülemiştir. Hala yazmak istediğim kişiler, olaylar, izlenimler var orayla da ilgili. Tabi orada aşık olduk. Ne bileyim, çok yoğun geçti Dört Yol günlerimiz...

– Ankara'ya gelmek istiyorum...Ankara sizin hayatınızda bir zorunluluk muydu? Bir tercih miydi? Ankara hakkında ne düşünüyorsunuz? Ankara'ya nasıl bakıyorsunuz?

– Ben tıp okumak istiyordum. Öğretmenim ısrarla edebiyat öğretmeni olmamı, edebiyat okumamı salık verdi. Ve beni ikna etti. Ailem çok üzüldü ama, yüksek bir puan almama rağmen, birinci tercihim kazanıp Hacettepe Türk Dili Ve Edebiyat'ına girmiştım. Ankara, geldikten bir yıl sonra o korkunç 12 Eylül kabusuna uyandığım bir yerdir. Ben tabi Eylül'ü tutukevinde

geçirmedim. İşkence filan görmedim. Ama toplumsal iklimi zehirleyen o zehirli asit yağmuru herkesin üzerine yağmıştı. O günleri, hep maddi havası da kükürtlü olan Ankara'yı koyu gri, zehirli, solgun, basık ve yüzü asık hatırlıyorum. O bulut uzun süre göğümüzden çekilmedi. O sis dağılmadı. Tabi Hacı Bayram nefes aldığım bir yerdi. Bir de babama, aileme yük olmamak için yarı zamanlı çalışmaya başladım. Maltepe'de Barınak Otel vardır, genellikle konsomatris kadınlar kalır, orada çalışmaya başladım. Geceleri çalışıyordum, gündüz okula gidiyordum. Orada tanıdığım yaralanmış, örselenmiş kadınların hikayelerini yazdım. Hala zaman zaman öykülerime romanlarıma sokuluyorlar. Ama Ankara'yı, burada yaşayan çoğu kişi gibi ben de tanıımıyormuşum meğer. Ankara hep asık yüzlü bir siyaset ve bürokrasi kenti olarak bilinir. Ama Ankara'nın tarihini öğrendikçe, o tarihsel belleğin içine girdikçe, gündelik yaşamda gerçek Ankaralıları tanıdıkça bu kanaatiniz değişiyor. Özellikle bir arifler şehri olduğunu öğrenince...

– Şehir bahsini kapatmadan Konya için ne düşündüğünüzü sorsam? Konya'ya defalarca geldiniz. Konya sizde neler düşündürür? Neler çağrıştırır?

– Konya da benim şehirlerimdendir. Çok geldim gerçekten. Selçuk Başkenti diye belgesel filmler çektim. Zaman zaman öykülerime girdi, romanlarımda yer aldı. Hz. Pir'in tabii kalbinde yattığı bir şehir. Bir zamanlar bir ilim irfan merkezi. Hala öyledir. Kırk haneli bir köyde bir arif-i billah olurmuş. Kepenek altında er yatar, der arifler. Ama bilinenler ile de öyledir Konya. Kadim bir şehir. Selçuklu'nun başkenti. Merkezi. Modern dönemde de çok dinamik, büyüyen, canlı bir şehir. Kitaplar, dergiler, üniversiteler, vesairesiyle çok canlı.

– Dünyanın pek çok yerini gördünüz. Biraz da bu “Yâd eller”i konuşsak...Yurtdışı ve yurtiçi...Yabancı ülkeler ve yabancı şehirler sizde de pek çok yurtdışına giden Türk'te olduğu gibi bir şaşkınlığa, bir hayranlığa sebep oldu mu? Nereleri gördünüz?

– Pek olmadı. Paris’i gördüğümde heyecanlanmıştım. Ama Berlin, Frankfurt, Köln, Bonn, Bern, Amsterdam, Rotterdam, Roma, Madrid, Sofya gibi şehirlerde o ölçüde heyecanlanmadım. Fakat Filibe, Manastır, Varna, Bosna, Prizren gibi şehirleri gördüğümde çok heyecanlandım. Şam da öyle. Tabii İbn Arabi Hazretleri orada yatıyor.

– Kent ve şehir ayrımı konusunda ne düşünüyorsunuz? Böyle bir ayrımdan bahsedilebilir mi? Hem adlandırma anlamında, hem de bir olgu olarak?

– Evet aslı şehir ve hala da şehir olmalı. Şar’dan geliyor malum. ‘Çalabım bir şar yaratmış iki cihan aresinde’ diyor Hacı Bayram-ı Veli. Şar, esasen Hakikattır, Hak’tır, Zat tecellisidir, insan-ı kamil’dir, onun civarıdır, huzurudur, alemin kalbidir, cennettir..Gönül için şar tabiri kullanılır. Kent daha batılı, modern bir anlamı işaret ediyor. Daha soğuk. Metalin ve betonun, kitlesel iletişim terminallerinin, sanayinin, teknolojinin olduğu bir yer gibi. Ama kent kelimesinin de etimolojisine bakıldığında farklı bir anlam hazinesi olduğunu görüyoruz. Site, Medine gibi kelimeler de önemli.

– Uzun zamandır öykü kitabı yayımlamıyorsunuz. Sanırım yazı hayatınızda dönemler var. Belli zamanlarda belli konulara mı odaklanıyorsunuz?

– Evet. Aslında çok uzun bir süre de olmadı. Dört yıl oldu sanırım hikaye kitabı yayımlayalı. Bu arada bazı öyküler yazdım. Onları yayımlatacağım. Ama arada hayli roman çalışmaları oldu. Ariflerin yaşamına yöneldim

– Tasavvufun Türk öykücülüğüne, romancılığına yansımalarına bahsedildiği zaman akla gelen isimlerden birisiniz. Tasavvufu romana ve öyküye taşımak sizin iç yolculuğunuzda nasıl oldu? İslam bilgilerinin hayatlarını romanlaştırmak düşüncesi nasıl oluştu?

– Tabii tasavvuf, Hak bilgisinin bir’den bir’e geçtiği,

alındığı, yaşanan halden ibaret olan, zaman zaman irfan olarak dile dönüşebilen bir şey. Bendeniz sufi değilim. Keşke olabilsem. Keşke dediğime göre derviş değilim. Ama ariflerin yaşamı, nefesleri, nutukları beni çok heyecanlandırıyor, etkiliyor.. onların dünyasını, dilini, hakikatlerini, hikmetlerini çok merak ederek yıllardır okuyorum. Bazı arifler tanıdım. Huzurunda bulundum. Bazılarıyla hala görüşüyorum. Nasiplenmeye çalışıyorum. İlkin Gezgin'le başladım. Muhyiddin Arabi Hazretlerinin hayatından bazı kesitleri, modern menkıbe gibi yazdım. Ardından Hayyam, Niyazi Mısri, Bediüzzaman, derken böyle böyle gelişti...Harakani Hazretlerini yazmaya çalıştım. Tabi bunları daha çok kendi hayatım içiniden veya tanıdığım bazı kişilerin yaşamının içinden anlattım.

– Şu ana kadar kaç kitap yayımladınız? Sizin üretkenliğiniz dillere destan. Edebiyat dünyasında görülmedik bir örneksiniz. Yazmakla girdiğiniz ilişki gerçekten akıl almaz...Hayranlık uyandırıyorsunuz..

-Estağfurullah, beni şımartmayın. Saymadım, şimdi de bilmiyorum ama sanırım yüze yakındır. Tabi bunların bazıları yeniden yazım, hazırlama vs. Öykü, roman, deneme, araştırma, makale, söyleşi, biyografi, derleme, yeniden yazım, masal, senaryo..Yazıyoruz sürekli. Son zamanlarda az yazıyorum.

– Yabancı dillere çevrilen kitaplarınızdan bahseder misiniz biraz. Yurtdışındaki izlenimler nasıl?

– Gezgin ve Cam ve Elmas sanırım sekiz dünya dilinde yayımlandı. Bazılarının çevirileri sürüyor. Çok sayıda öykü seçkisine öykülerim alındı. Almancada, İngilizcede, Farsça ve Arapçada bazı öykülerim yayımlandı. Özellikle Gezgin ilgi görüyor. Bulgaristan'da, Almanya'da, Mısır'da hayli ilgi devşirdi.

– Öykülerinizde başlangıçta Risalelerden süzülmüş oldukça özgün bir dil vardı. Şehirleri Süsleyen Yolcu, Gerçeği İnciten Papağan gibi çok etkileyici kitaplar yazdınız. Özellikle

dilysel açıdan şaşırtıcıydı metinleriniz. Sonra sanırım daha anlaşılır bir dili tercih ettiniz. Öykücülüğünüzde dünden bugüne meydana gelen değişimi konuşsak?

– Evet, insanın haline melaline göre dilinde de değişim oluyor. İlk öykülerdeki alegorik, aşırı soyut dil bugün yerini daha farklı bir halete bırakmış gibi görünüyor. Esasen benim her kitabımda bu farklılaşma görülüyor. Ben de şaşıyorum.

– Şehir ve edebiyat konuştuğumuza göre, Görünmez Kent’leri sormasak olmaz..Şehir ve edebiyatı birleştiren muhteşem kitabı..Bu kitabı okuduğunuz zaman neler hissettiniz?

– Calvino benim yazarlarımdan. Benim bazı yazarlarım var, onlar arasında Calvino’nun ayrı bir yeri vardır. Bir kezinde, İstanbul’da, bir dost meclisindeydik. Yabancı bir heyet gelecek dediler. Ansızın, Calvino’nun hemşehrisi olan bir grup insan geldi. Elllerinde çantalar, torbalar. Açtı birisi, Calvino’nun köyünde imal edilen harikulade zeytinyağı. Tabii çok seviyorlar onu. İlk kez, sanırım Ferit Edgü yayımlamıştı, Ada Yayınlarından. O zaman öğrenciydim Ankara’da, Calvino’yu o zamandan beridir okurum, takip ederim, severek ve etkilenerek okuduğum yazarlardan. Görünmez Kentler de nicedir ortalıkta yoktu. YKY’ye teşekkürler. Hayat bir yolculuk...Calvino’nun kitabı, öncelikle bunu ima ediyor.

15 Ekim 2012.

Söyleşi Dergi sayfaları-Tam metin [PDF]

<http://www.sadikyalsizucanlar.net/soylesiler/hayat-bir-yolculuktur.html>

**Abdullah Harmancı- M.Ali Köseoğlu,
Kartı, 3 Aylık Şehir Kültürü Dergisi, 7/8/9/2012, Sayı 1**

<http://www.dusuncekahvesi.net/2012/10/hayat-bir-yolculuktur.html?m=1> Söhbetteşlik